

Een middeleeuwse 'Penseur'

Wednesday 14 November 2007

Auguste Rodin, Le Penseur

Le Penseur (1902, brons) maakte onderdeel uit van een bronzen poort voor het 'Musée des Arts Décoratifs' (Parijs). Het beeld werd in 1906 geplaatst voor het Panthéon de Paris. In 1922 kreeg het een plaats in het Musée Rodin. Het wordt ook wel 'Le Poète' genoemd, omdat Rodin eigenlijk de dichter Dante voor ogen had, mediterend over zijn Divina Commedia voor de poort van de hel.

Op de een of andere manier hebben de middeleeuwen mij altijd geboeid. Onlangs, lezend over de minnezangers, las ik het gedicht van Walther von der Vogelweide *Ich saz ûf einem steine* en realiseerde mij plotseling hoe Walther hier een prachtige Penseur 'neerzet' - gebeeldhouwd met woorden - al zo'n 800 jaar vóór Rodin (tussen 1198 en 1201):

Ich saz ûf einem steine

dô dâhte ich bein mit beine

dar ûf sazte ích mîn ellenbogen

ich hete in mîne hant gesmogen

ein kínne und éin mîn wange.

dô dâhte ich mir vil ange,

wie man zer welte solte leben...

(Reichston, Codex Manesse L 8,4ff.)

Vertaling: Ik zat op een steen. Daarbij sloeg ik het ene been over het andere. Daarop zette ik mijn elleboog. Ik had mijn hand stevig tegen kin en wang gedrukt. Daarbij dacht ik indringend na over de vraag hoe men in de wereld leven moet.

De pose van de denker werd overigens al afgebeeld door de illustrators van de middeleeuwse manuscripten. Hieronder zien we Walther in de pose van de denker in de Codex Manesse (links; ± 1300) en in het Weingartner Liederhandschrift (rechts; ± 1300). Deze miniaturen inspireerden Andreas Halbig (1807-1869) tot een gedenkteken voor Walther (Würzburg, Neumünster, Kiliansplatz). Heeft Rodin dit alles 'meegenomen' in zijn concept van Le Poète? Of laat het zien hoe universeel de pose van de denker is? Een leuke vraag voor kunsthistorici.

Wie luisteren wil naar 'Ich saz ûf einem steine' attendeer ik op een bijzondere CD over Walther von der Vogelweide 'Saget mir ieman: Was ist Minne?' uitgebracht door Verlag der Spielleute, maart 2007. Zie www.minnesang.com

